

Socialnämnden

Nulägesanalys 2023-2024

Innehållsförteckning

1	Nulägesanalysens syfte och funktion i styrmodellen	3
2	Förändringar och trender samt dess konsekvenser	4
3	Verksamhetens resultat idag och i jämförelse med andra.....	6
4	Ständiga förbättringar - förslag på förbättringar, effektiviseringar eller besparingar.....	13
5	Kvarstående frågor/uppgifter från genomlysningen 2023	16

1 Nulägesanalysens syfte och funktion i styrmodellen

Varje nämnd fastställer årligen en nulägesanalys enligt Ale kommuns styrmodell. Syftet med nulägesanalysen är att skapa en objektiv och faktabaserad bild av nuläget.

Nulägesanalysen ska presentera nuläget för respektive nämnd som underlag för kommunfullmäktiges budgetbeslut för kommande år. Analysen utgår från vilka förändringar och trender som påverkar, verksamheternas resultat idag och i jämförelse med andra samt förslag på förbättringar, effektiviseringar och besparingar.

Nulägesanalysen är en del av kommunens styrmodell. Styrmodellens process visualiseras nedan:

2 Förändringar och trender samt dess konsekvenser

2.1 Förändringar och trender samt dess konsekvenser som påverkar verksamheterna

Den demografiska förändringen med en mindre andel personer i arbetsför ålder och allt fler yngre och äldre i behov av insatser från nämndens verksamheter är alltså en stor påverkansfaktor för verksamheterna och kommer så vara under överskådlig tid. Som en konsekvens av detta kommer konkurrensen om arbetskraften att hårdna och processen med att hitta alternativa arbetssätt, både utifrån tillgänglig teknik och nya former för samverkan (där den enskilde inkluderas på ett tydligare sätt än tidigare), kommer behöva accelerera. Utvecklingen av AI och digitalisering är ur flera perspektiv utforskad. En utmaning kommer vara att utforska möjligheterna som tekniken medför utan att tumma på det mänskliga mötet.

Samtidigt som andelen personer i arbetsför ålder minskar förväntas framtida målgrupper ställa högre krav på den samhällsservice som nämnden ska leverera. Troligen kommer utvecklingen med ett ökat kvarboende att fortgå vilket kräver en ökad kompetens för att kunna tillhandahålla mer komplex vård i hemmet och kunna möta individuella önskemål. Att färre barn föds med avvikelser men att fler diagnostiseras med neuropsykiatriska diagnoser påverkar också utformningen av verksamhetens erbjudande till målgruppen. Även kraven från andra aktörer så som stat och region kan komma att förändras och påverka nämndens verksamheter.

Ökade skillnader i livsvillkor både utifrån ett ekonomisk och socialt perspektiv utmanar samhället i stort. För nämndens verksamheter innebär det att nya målgrupper förväntas tillkomma och vissa befintliga målgrupper förväntas bli större. Det förebyggande arbetet och samverkan med andra aktörer kommer bli alltmer nödvändig för att stävja negativ utveckling om de gemensamma värderingarna och tilliten till varandra och till samhällets institutioner minskar.

2.2 Verksamheternas största utmaningar idag och framåt

Som beskrivits ovan är kompetensförsörjningen något som påverkar samtliga av nämndens verksamheter och som lyfts som en stor utmaning, både utifrån att få sökande vid rekrytering samt att behålla befintlig personal så att kompetens från arbetsgruppen inte förloras. Dessutom är det en utmaning för verksamheterna att rusta samtliga medarbetare med rätt kompetens – dels utifrån att en del sökande saknar viss formell kompetens, dels utifrån mer komplexa arbetsuppgifter.

Morgondagens målgrupper kommer med stor sannolikhet ha en annan förväntan på hur kontakten med verksamheten ska se ut. För att fylla gapet mellan behovet av personal och antal tillgängliga personer lyfts ofta digital teknik som en lösning. Utmaningarna kopplat till detta är dock flera, att realisera alla idéer om hur digital teknik kan underlätta för framför allt den enskilde och i förlängningen verksamheten stöter ofta på svårigheter, exempelvis på grund av lagstiftning, ekonomi eller begränsningar avseende IT-miljön. Det krävs också en mognad i organisationen för att kunna få till en fungerande utveckling där all personal är med på tåget.

Att ta reda på vad framtida målgrupper har för behov och vad nuvarande tycker eller önskar avseende de insatser som tillhandahålls lyfts som en utmaning inom samtliga verksamheter. Svårigheter finns att tolka resultaten av exempelvis enkäter då en mängd faktorer spelar in i hur den enskilde besvarar en undersökning/enkät. En utmaning relaterat till detta är att utvärdera och mäta kvalitet, dels för att begreppet laddas med olika innebörd, dels för att effekterna av vissa insatser inte visar sig förrän ett par år senare. En gemensam definition av kvalitet skulle underlätta. Är kvalitet detsamma som att en verksamhet uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten enligt lagar och andra föreskrifter (så som begreppet beskrivs i SOSFS 2011:9), är det att använda evidensbaserade metoder i verksamheten eller är kvalitet en subjektiv bedömning av mottagaren av insatsen?

Språkkompetens är en annan identifierad utmaning i verksamheterna ur flera perspektiv. Potentiella medarbetare kan behöva stöd och utbildning i det svenska språket för att exempelvis klara provet för läkemedelsdelegering. Samtidigt ses ett ökat behov av flerspråkiga medarbetare då allt fler personer i behov av insatser från nämndens verksamheter är icke svensktalande personer. När man blir äldre är det dessutom inte ovanligt att man tappar sitt andraspråk till förmån för sitt modersmål.

Att nå fram till allmänheten med korrekt information är svårare idag då det finns många informationskanaler att tillgå. Dessa används även av andra aktörer för att sprida desinformation om verksamheterna vilket exempelvis kan få till följd att personer avstår från att söka stöd och hjälp av rädsla för att socialtjänsten kommer omhänderta deras barn. Att hitta forum och kanaler för att nå ut till allmänheten med korrekt information på ett så bra sätt som möjligt för att förebygga missuppfattningar är en utmaning som kvarstår alltjämt.

Som lyfts i flera andra rapporter är samverkan något som både är en möjlighet och en utmaning och det gäller såväl den interna som den externa samverkan. Den interna samverkan både inom förvaltningen och kommunen som helhet är något enklare att adressera men likväl en utmaning att få till. En utökad intern samverkan lyfts dock som en möjlighet inom verksamheterna och något att ständigt arbeta vidare med för att realisera den potential som ligger i väl fungerande samverkan. Gällande samverkan med externa aktörer (främst regionen) påverkas förutsättningarna bland annat av att det i Ale finns, relativt sett, många vårdaktörer med olika driftsformer. Att samverkan måste till på ett bättre sätt än idag för att klara framtida utmaningar verkar dock stå klart.

2.3 Förändringar och trender samt dess konsekvenser för invånare, företagare och besökare

Se avsnittet ovan (2.2)

3 Verksamhetens resultat idag och i jämförelse med andra

3.1 Resultatet från kunddialoger

Inom funktionsstöd deltog hälften av enheterna i SKR:s brukarundersökning 2022 och 2023 den andra hälften. Det övergripande gemensamma förbättringsarbetet utifrån delresultat från 2022 samt delresultat 2023 ska efter sammanställning för helheten påbörjas 2024. Brukardeltagandet har varit rätt lågt, vilket innebär att fokus bland annat behöver läggas på motivationsarbete och hur återkoppling till brukarna sker på ett bra och intressant sätt.

Samtidigt med detta fortsätter arbetet inför nya brukarundersökningar 2024. Funktionsstöd ska också fatta ett beslut i början av 2024 om huruvida upplägget ska vara detsamma avseende att undersökningen genomförs för halva verksamhetsområdet åt gången eller om samtliga enheter ska delta. Det pågår även intressanta diskussioner inom GR kring brukarundersökningar och vilka mätmetoder som är bäst lämpade att använda.

Inom äldreomsorgen genomför Socialstyrelsen årliga brukarundersökningar för de äldre som antingen bor på särskilt boende eller som bor hemma med stöd från hemtjänsten. Som ett resultat av dessa har bland annat husmöten på särskilt boende utvecklats. På husmötena träffar enhetscheferna regelbundet de boende för samtal om nuläget, hur man vill ha det i sin vardag, planering av aktiviteter, inne-/utemiljö samt andra aktuella frågor. Även kostenheten medverkar. Välkomstsamtal både vid inflytt på särskilt boende och för nya omsorgstagare inom hemtjänsten har också tillkommit. Vidare har man inom verksamheten även jobbat med att utveckla informationsflödet för att informera omsorgstagarna om förändringar i schema och planering.

3.2 I jämförelse med andra kommuner

Nettokostnadsavvikelse

I tabellen nedan redovisas nettokostnadsavvikelsen för individ- och familjeomsorgen, den samlade äldreomsorgen och funktionsstödsverksamheten i jämförelse med trillingkommunerna samt bäst och sämst i riket. Nettokostnadsavvikelsen jämför nettokostnaden med referenskostnaden ("statistiskt förväntad" kostnad). Det är alltså en förväntad kostnad givet de strukturer som finns i kommunen. Strukturer som måtten tar hänsyn till kan till exempel vara kommunens geografi och åldersstrukturen i befolkningen. Positiva värden indikerar ett högre kostnadsläge än statistiskt förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat.

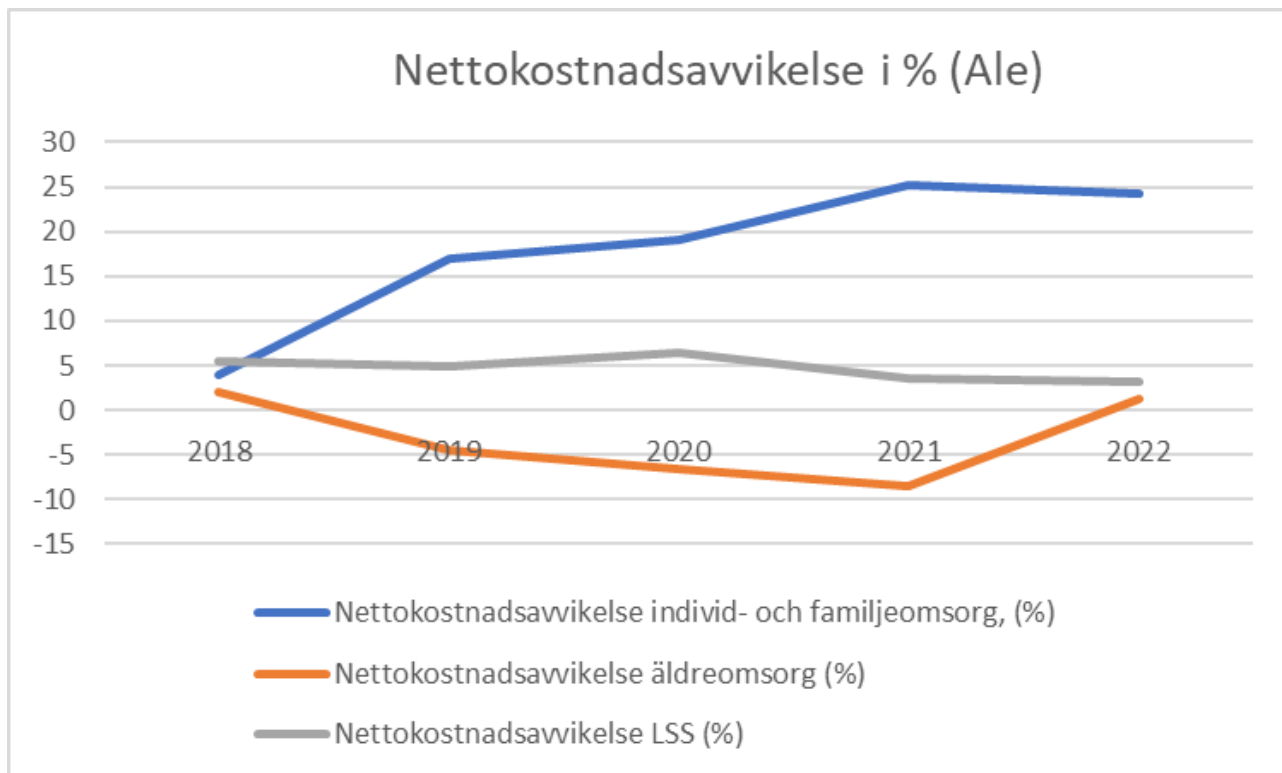
Alla uppgifter för nettokostnadsavvikelser baseras på kommunernas räkenskapssammandrag som samlas in årligen av SCB. I räkenskapssammandraget kan det dock skilja sig åt hur kommunerna fördelar vissa kostnader. Ett exempel är kostnaderna för den kommunala primärvården där 80 % av kostnaderna i Ale läggs på äldreomsorgen och 20 % på funktionsstöd, medan andra kommuner kan ha fördelat kostnaden på ett annat sätt. Detta påverkar i sin tur utfallet och huruvida en verksamhet är att betrakta som dyr eller billig i jämförelse med andra kommuner. Typiskt med nettokostnadsavvikelse är också att det gäller verksamheter som det finns en kostnadsutjämnning för. Från och med 2019 beräknas nettokostnadsavvikelse på ett nytt sätt på grund av förändringar i kostnadsutjämnigen. Detta påverkar jämförbarheten med tidigare år.

Nettokostnadsavvikelse LSS bygger ej på strukturella faktorer (så som det gör för äldreomsorg och individ- och familjeomsorgen) då det inte finns kända strukturella faktorer till varför en kommun har högre eller lägre kostnader. Måttet baseras i stället på kommunens beslut om insatser samt personalkostnadsindex. Värt att notera är att man kan ha höga kostnader för verksamheten men dessa kan samtidigt vara lägre än de förväntades vara och tvärtom.

siffrorna avser år 2022	bäst	Ale	Kungälv	Stenungsund	Eslöv	sämst
Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg, (%)	-55,2	24,2	15,7	9,6	5,6	116,2

siffrorna avser år 2022	bäst	Ale	Kungälv	Stenungsund	Eslöv	sämst
Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg (%)	-28,6	1,2	-0,9	-3,8	4,3	34,2
Nettokostnadsavvikelse LSS (%)	-41,6	3,2	7,3	-2,8	-9,3	21,3

Nettokostnadsavvikelse över tid i Ale

Nedan visas ett antal nyckeltal både i relation till tvillingkommunerna och en jämförelse över tid.

Siffrorna avser år 2022	Riket	bäst	Ale	Kungälv	Stenungsund	Eslöv	sämst
IFO							
Kostnad HVB barn och unga, kr/inv	852	16	1 053	896	367	520	2 738
Kostnad öppna insatser barn och unga, kr/inv	750	100	1021	346	676	649	1 644
Kostnad missbruksvård vuxna, kr/inv	828	32	696	1 028	790	743	2 135
Kostnad öppna insatser vuxna missbrukare, kr/inv	481	9	596	662	392	328	1 308
Kostnad individ- och familjeomsorg kr/inv	5235	1786	4711	4477	3991	5344	9888
Kostnad ekonomiskt bistånd kr/inv	1 385	192	1 102	741	950	1 233	3 731
Äldreomsorg							

Siffrorna avser år 2022	Riket	bäst	Ale	Kungälv	Stenungsund	Eslöv	sämst
Kostnad äldreomsorg kr/inv 65+	68 294	47 585	61 968	66 649	61 515	71 474	112 369
Kostnad äldreomsorg kr/inv 80+	251 803	166 367	234 000	225 467	212 348	258 972	398 808
Kostnad korttidsvård äldreomsorg kr/inv 65+	3 304	141	3 391	4 413	3 301	2 718	11 561
Kostnad korttidsvård äldreomsorg kr/inv 80+	12 181	460	12 804	14 927	11 394	9 847	41 203
Kostnad hemtjänst kr/inv 65+	24 042	11 903	23 993	24 727	20 994	21 941	49 202
Kostnad hemtjänst kr/inv 80+	88 643	42 903	90 601	83 650	72 470	79 501	176 312
Kostnad säbo kr/inv 65+	38 739	21 375	31 682	36 173	36 723	44 949	80 937
Kostnad säbo kr/inv 80+	142 834	70 879	119 636	122 370	126 766	162 863	285 461
Funktionsstöd							
Kostnad funktionsnedsättning LSS och SFB minus ersättning från FK enl SFB, kr/inv	6270	882	6 767	6 884	5 891	7 659	12 772
Kostnad funktionsnedsättning LSS Boende, kr/brukare	1 222 173	276 500	1 326 277	1 524 293	1 217 319	819 805	1 958 800
Kostnad funktionsnedsättning LSS Daglig verksamhet, kr/brukare	247 939	12 000	309 605	377 512	234 593	168 930	450 135
Kostnad funktionsnedsättning enligt SoL kr/inv	1 530	126	1 164	2 094	2 316	1 528	3 054

Vid jämförelse över tid behöver man hålla i minnet att statistiken baseras på faktiska tal och påverkas därmed av inflationen. Så om inflationen stiger kommer nyckeltal som speglar kostnader för verksamheter troligen ha ett procentuellt högre värde jämfört med år där inflationen varit lägre.

	Ale - jämförelse över tid				
	2022	2021	2020	2019	2018
IFO					
Kostnad HVB barn och unga, kr/inv	1053	1 051	962	753	588
Kostnad öppna insatser barn och unga, kr/inv	1021	779	629	763	659
Kostnad missbruksvård vuxna, kr/inv	696	800	707	688	692
Kostnad öppna insatser vuxna missbrukare, kr/inv	596	636	644	580	536
Kostnad individ- och familjeomsorg kr/inv	4711	4703	4353	4070	3836

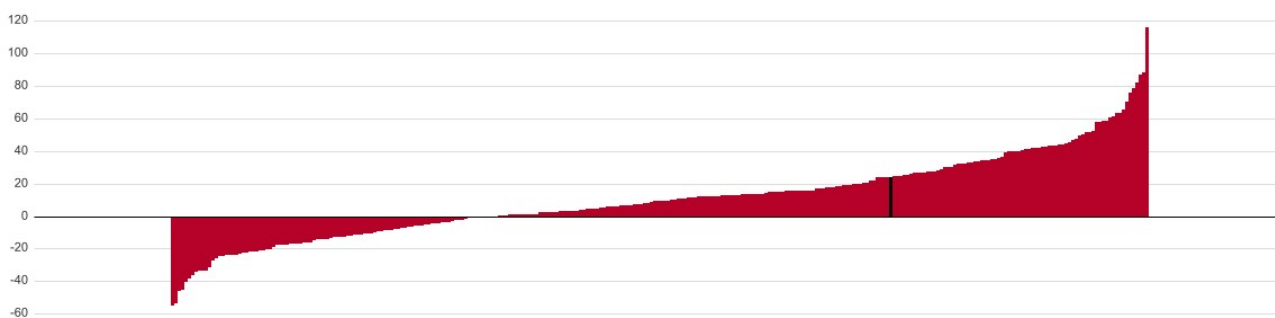

	Ale - jämförelse över tid				
Kostnad ekonomiskt bistånd kr/inv	1 102	1 221	1 182	975	863
Äldreomsorg					
Kostnad äldreomsorg kr/inv 65+	61 968	54 798	55 338	53 316	55 793
Kostnad äldreomsorg kr/inv 80+	234 000	219 112	227 945	233 445	251 576
Kostnad korttidsvård äldreomsorg kr/inv 65+	3 391	2 510	3 544	3 590	3 740
Kostnad korttidsvård äldreomsorg kr/inv 80+	12 804	10 037	14 600	15 720	16 866
Kostnad hemtjänst kr/inv 65+	23 993	21 325	21 012	20 889	20 411
Kostnad hemtjänst kr/inv 80+	90 601	85 269	86 549	91 463	92 034
Kostnad säbo kr/inv 65+	31 682	28 189	27 963	25 985	28 811
Kostnad säbo kr/inv 80+	119 636	112 714	115 181	113 773	129 911
Funktionsstöd					
Referenskostnad LSS kr/inv	6 034	5 607	5 342	5 438	5 059
Kostnad funktionsnedsättning LSS och SFB minus ersättning från FK enl SFB, kr/inv	6 767	6 304	6 223	6 160	5 813
Kostnad funktionsnedsättning LSS Bostäder, kr/brukare	1 326 277	1 181 478	1 158 698	1 205 200	1 124 198
Kostnad funktionsnedsättning LSS Daglig verksamhet, kr/brukare	309 605	287 112	333 414	340 897	365 137
Kostnad funktionsnedsättning enligt SoL kr/inv	1 164	1 131	1 131	1 099	998

Individ- och familjeomsorgen

Nettokostnaden för individ- och familjeomsorgen ligger klart över den förväntade kostnaden och högt även jämfört trillingkommunerna. Enligt RKA (Rådet för främjande av kommunala analyser) sticker IFO ofta ut avseende just nettokostnadsavvikelsen, vilket också blir tydligt om man ser på bilden nedan där majoriteten av kommunerna ligger över sin förväntade nettokostnad avseende individ- och familjeomsorgen. I Ale finns också en viss koppling mellan ökat antal köpta platser och utvecklingen av nettokostnadsavvikelsen. I denna utveckling finns självfallet också en ekonomisk potential men frågan är komplicerad eftersom merparten av den ökade kostnaden ligger på köpt institutionsvård för barn och unga, vilket inte sällan bedrivs med tvång och efter beslut av domstol.

Jämförelse: Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg, (%) - Ale (År: 2022)

Öppna insatser inom IFO (0-20 år) sticker också ut i jämförelse med andra kommuner som dyrare. Som framgick i nämndplan och budget 2024 är en förklaring till detta att Ale har en mängd insatser som ges inom ramen för första linjens socialtjänst (det vill säga insatser som inte kräver biståndsbeslut utan som ges på service). Samtliga insatser är antingen lagstadgade eller ett resultat av politisk viljeinriktning. I jämförelse med flera andra kommuner är Ale väl rustat med avseende på första linjens socialtjänst och förberedelser för den nya socialtjänstlagen som förväntas träda i kraft 1/7 2025.

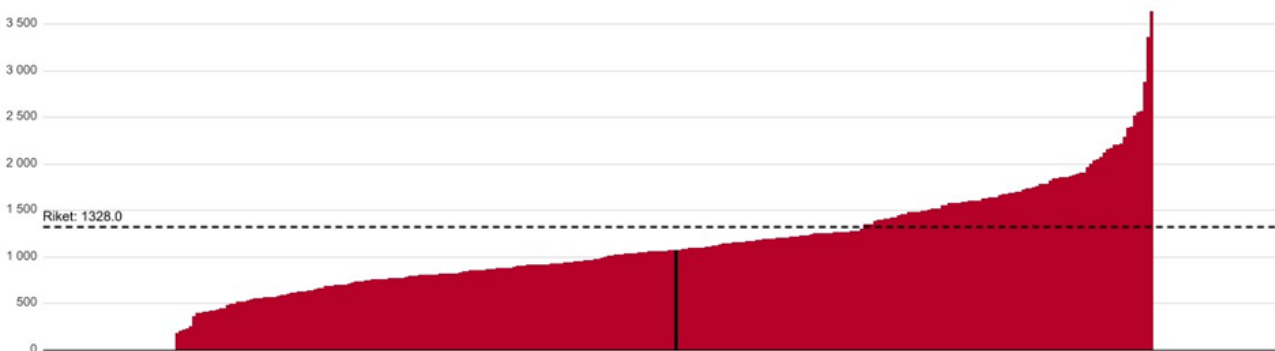
Även avseende ekonomiskt bistånd sticker Ale ut i jämförelsen med Kungälv och Stenungsund men ligger under snittet för riket. Behov av akuta lösningar avseende bostad hanteras i Ale som en utbetalning och sedan får den enskilde själv ordna med vandrarhem eller liknande. Kostnaden för dessa lösningar hamnar då på försörjningsstöd vilket kan vara en delförklaring.

Ekonomiskt bistånd betalas ut enligt riksnorm och möjligen skulle målgruppernas sammansättning (så som en högre andel kvotflyktingar, samt en högre andel yngre i befolkningen som inte kan få stöttning hemifrån) kunna vara en förklaring till avvikelsen. Ytterligare en parameter med bäring på utfallet är den genomsnittliga inkomsten för invånarna som för Ales del ligger över snittinkomsten i riket men under snittet i GR-kommunerna. När levnadsomkostnader ökar i samhället är det rimligt att kommuner med lägre snittinkomst betalar ut kompletterande försörjningsstöd (exempelvis för höga elräkningar) i större utsträckning än kommuner där snittinkomsten är högre.

Genomsnittlig inkomst före skatt för personer 20-64 år (år 2021)

- Sverige: 30 842 kronor per månad.
- GR: 33 856 kr per månad.
- Ale: 31 775 kr per månad.

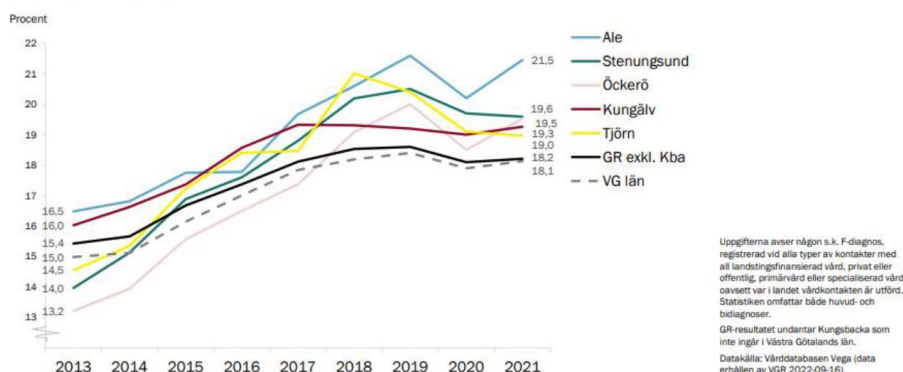
Jämförelse: Nettokostnad ekonomiskt bistånd, kr/inv (År: 2022)

En faktor som också påverkar utfallet i stort är den ökande psykiska ohälsan i kommunen. I jämförelse med

närliggande kommuner, GR-snittet och snittet i regionen sticker den psykiska ohälsan för åldersgruppen 18-64 år ut i Ale. Sett till fördelning mellan män och kvinnor är det framför allt kvinnor som är drabbade. När allt fler drabbas av psykisk ohälsa och inte får den hjälp som behövs tenderar problemen att kvarstå över tid.

Andel i befolkningen 18–64 år med F-diagnos (psykiatrisk sjuklighet/psykisk ohälsa), 2013–2021

Äldreomsorg

Äldreomsorgens nettokostnadsavvikelse har legat markant under referenskostnaden flera år men ligger 2022 något över. En orsak till att nettokostnadsavvikelsen nu ökar är att nya platser öppnade på särskilt boende under hösten 2022. I jämförelse med trillingkommunerna ligger verksamheten dock väl till.

Avseende hemtjänst är Ale dyrare i jämförelse med övriga kommuner speciellt sett till målgruppen 80 år och äldre. En uttalad ambition om kvarboende så långt möjligt påverkar utfallet. Verksamheten kommer framgent att mer systematiskt följa de så kallade ytterfallen – det vill säga de som har så mycket hemtjänst att det blir mer kostnadseffektivt med plats på särskilt boende. Andra påverkansfaktorer på äldreomsorgens utfall är kommunens geografi, storleken på de särskilda boendena (skulle kunna vara större enheter/ fler lägenheter per boende för att bättre kunna nyttja och samplanera personal) samt de faktum att verksamhetslokalerna ägs av externa aktörer.

I kommunens samlade lokalbehovsanalys framkommer att socialförvaltningen hyr drygt 42 000 kvadratmeter varav 86% av lokalbeståndet har extern fastighetsägare och utgör drygt 91% av förvaltningens årliga hyreskostnad om knappt 72 miljoner kronor enligt budget 2023. Den genomsnittliga hyreskostnaden för internt hyrda lokaler är 956 kronor/kvadratmeter och är jämfört med 1 759 kronor/kvadratmeter och är för externt inhyrda lokaler enligt budget 2023. För socialförvaltningens del innebär detta en merkostnad på ca 29 Mkr jämfört med om socialförvaltningen enbart haft internt hyrda lokaler. Detta påverkar kostnadsbilden för förvaltningen i stort då externt inhyrda lokaler återfinns i samtliga verksamhetsområden.

Funktionsstöd

Funktionsstödsverksamheten ligger något över den förväntade kostnaden och har under längre tid arbetat med att sänka sina kostnader. Dock är det rimligt att tro att nettokostnadsavvikelsen återigen kommer att öka då 12 nya platser tillkommit under 2023 (Kärrvägen Nol) och att kostnadsläget alltid är något högre vid uppstart av en ny verksamhet. Exempelvis har nybyggda lokaler ett högre kvadratmeterpris vilket kan ge en ökad snittkostnad. Jämfört med trillingkommunerna har Eslöv och Stenungsund ett bättre kostnadsläge jämfört med Ale, medan Kungälv ligger sämre till. En parameter som kan bidra till huruvida LSS-verksamheten är att betrakta som dyr eller billig är även hur redovisningen i räkenskapsammandraget, som också ligger till grund för LSS-utjämnings-systemet, sker.

Kostnaderna för daglig verksamhet (kr/brukare) är visserligen högre jämfört Stenungsund och Eslöv, men lägre än Kungälv. Kostnaderna i Ale har minskat från 2018 fram till 2021 för att sedan öka något igen. Under 2023 har åtgärder vidtagits för att stävja kostnadsutvecklingen. Översyn har gjorts över samtliga inköp och avtal avseende daglig verksamhet, brukarnas arbetstider och resor har setts över liksom brukarkombinationer utifrån att optimera personalresurserna. En kontinuerlig översyn av schema och bemanning görs också.

På längre sikt kan det bli aktuellt att stänga daglig verksamhet en period under sommaren för att dels minimera

vikariekostnader (vilka ej är budgeterat för), dels kunna nyttja medarbetarna på daglig verksamhet för att täcka upp vakanser under semesterperioden på boendena. Verksamheten ser också över möjligheten att samplanera medarbetarna på daglig verksamhet och boendena kring komplexa ärenden.

Sammanfattningsvis konstateras att socialförvaltningens verksamheter i stort står sig väl i jämförelse med andra, men att det finns områden att särskilt följa med avseende på kostnadsutvecklingen. I sammanhanget får man inte heller glömma bort att nyckeltal och jämförelse med bäring på ekonomin inte säger något om kvaliteten på verksamheten.

4 Ständiga förbättringar - förslag på förbättringar, effektiviseringar eller besparingar

4.1 På kort sikt - fram till december 2025

Drop-in tider

För att stävja antalet uteblivna besök inom individ- och familjeomsorgen föreslås att pröva med drop-in tider för vissa målgrupper. I kallelsen till den enskilde kan då anges att hen är välkommen de dagar som socialtjänsten har drop-in. Detta skulle inte bara effektivisera för handläggarna genom att minska antalet uteblivna besök utan även främja rätten till självbestämmande för den enskilde.

Utveckla en boendestödsgrupp

För att den enskilde i större utsträckning ska kunna bo i en ordinär lägenhet krävs ett mer utvecklat och flexibelt boendestöd. Individ- och familjeomsorgen ihop med funktionsstöd skulle gemensamt kunna utveckla en boendestödsgrupp som arbetar utan biståndsbeslut för målgruppen med beroende/missbruk. I första hand blir detta ett samarbete mellan IFO:s bostad först behandlare och boendestödjare inom funktionsstöd.

Översyn av bilparken

Kontinuerlig översyn av förvaltningens samlade bilpark för att nyttja denna så effektivt som möjligt och, där det är möjligt, minska antalet bilar.

Dikteringsverktyg

Undersöka om dikteringsverktyg skulle kunna effektivisera dokumentationen inom individ- och familjeomsorgen.

Effektiv mötestid

Se över återkommande möten för att se om dessa behövs eller kan minskas ner i tid. Kan frigöra tid för andra arbetsuppgifter.

Differentierade arbetsuppgifter

För att delvis möta utmaningen med kompetensförsörjning skulle ett test kunna genomföras med mer differentierade arbetsuppgifter inom hemtjänsten så att några ur personalgruppen endast utför serviceinsatser.

Delegering i olika nivåer

Testa med delegering i olika nivåer för att bättre kunna nyttja medarbetarnas kompetens till exempel att vissa har delegation för enklare uppgifter och andra mer avancerade uppgifter.

Samverkan, samplanering och teambaserat arbete

Utveckla den interna samverkan exempelvis mellan funktionsstöd och biståndsenheten, samplanera personal i kluster inom särskilt boende samt utveckla det teambaserade arbetet mellan legitimerad personal och verkstället.

Digital utbildningsplattform

Användning och inspelning av digitala utbildningar som även kan kopplas till digitala kompetensprov.

Film för rekrytering

Skapa en kort film som visar på vad det innebär att arbeta inom vård- och omsorg. Tanken är att kunna använda den vid sommarrekrytering.

Hjälpmedel och tjänster som underlättar

Fortsätta utvecklingen och implementering av olika hjälpmedel och tjänster som kan underlätta och stötta såväl den enskilde som medarbetarna. Detta skulle kunna innefatta tillsynskameror på särskilt boende, ringtillsyn via videosamtal och digitala matinköp där även inpackning av kyl- och frysvaror ingår.

Digital dokumentation via webben

Digital dokumentation via webben för den kommunala primärvården skulle underlätta dokumentationsarbetet för medarbetarna då detta (med en digital lösning) skulle kunna göras kontinuerligt under dagen.

SVOD, Sammanhållen Vård och Omsorgsdokumentation

En del för att bättre samverka kring den enskilde är sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Från och med den 1 januari 2023 är det möjligt för vårdgivare och omsorgsgivare att dela information med varandra genom antingen direktåtkomst till ett gemensamt system eller annat elektroniskt utlämnande av dokumentationen kring den enskilde. Syftet är att förbättra och förenkla kommunikationen mellan olika vård- och omsorgsgivare och därmed förbättra vården till och insatserna för den enskilde. Dessutom är tanken att onödig dubbeldokumentation kan undvikas. Det är dock frivilligt för vård- och omsorgsgivare att ansluta sig till SVOD.

Resurschef

För att avlasta verksamheten och fylla i de glapp som uppstår vid rekryteringar föreslås inom funktionsstöd att man har någon form av resurschef.

Digitalt i första hand

Insatser som *kan* verkställas digitalt bör också i första hand verkställas så. Idag saknas praxis kring en sådan hantering. Ett lokalt politiskt beslut om digitalt först skulle kunna stödja fortsatt utveckling.

Effekter av arbetet med ständiga förbättringar är nyligen introducerat i kommunen. Av ovan beskrivna åtgärder ligger potentialen framför allt i tidsbesparingar för medarbetare och samordningsvinster vilket också gynnar målgrupperna. Förbättringsförslagen har även ett syfte i sig så till vida att verksamheterna behöver utveckla en förbättringskultur där förbättringar är ett naturligt beteende och förhållningssätt. Att testa i liten skala behöver bli ett naturligt inslag i alla verksamheter.

4.2 På lång sikt - efter 2025

Digital utveckling

Se över alla blanketter för att göra screeningverktyg digitala. Utveckla tidsbokning via E-tjänst för de ärendetyper och målgrupper där så är lämplig. Tjänsten bör även innefatta en SMS-tjänst där påminnelser skickas för att minska antalet uteblivna besök. Även möjlighet till digital dokumentation via webben för myndighet skulle effektivisera arbetet.

Inom äldreomsorgen skulle sensorer som kan reagera när det är dags att byta inkontinensskydd ge en besparing avseende mängden använda inkontinenshjälpmedel. Även sensorer som larmar när en omsorgstagare exempelvis går på toaletten på natten och inte kommer tillbaka till sängen igen skulle gynna den enskilde som snabbare kan få hjälp. Andra hjälpmedel så som en spol- och torkbidé samt hjälpmedel för att ändra läge i sängen skulle vara till gagn både avseende medarbetarnas arbetsmiljö och för den enskilde som kan leva ett mer självständigt liv.

För att frigöra tid från koordinatörer och samordnare skulle en AI robot istället kunna planera hemtjänstinsatser och personalens turer.

Avseende städning skulle det kunna vara ett alternativ att kommunen inte erbjuder detta på sikt utan att städning istället sker via en robotdammsugare. Avseende den digitala utvecklingen behöver också ställning tas till vad kommunen ska tillhandahålla och vad som är den enskildes ansvar.

Mer ärenden via service

Utifrån den nya socialtjänstlagen som troligen kommer träda ikraft den 1/7 2025 kommer ett skifte ske från biståndsbedömda insatser till öppenvård. Exempelvis skulle verksamheten kunna testa att vuxenheten endast hanterar ärenden rörande placering eller LVM och att resterande bistånd för vuxna sker via öppenvård/service (exempel Piteå kommun).

Fler insatser på hemmaplan

Se över de insatser verksamheterna köper idag för att se vad som istället kan utföras i egen regi då det bedöms mer effektivt och lättare att följa upp.

Utveckla ett boende för personer med samsjuklighet

Inom funktionsstöd finns en mindre målgrupp som både har missbruksproblematik samt behov av gruppboende enligt LSS. Dessa personer hamnar ofta ”mellan stolarna” och slussas mellan olika aktörer. Ett boende riktat till målgruppen skulle framför allt vara en kvalitetshöjande insats för den enskilde. Samverkan med närliggande kommuner om ett sådant boende skulle vara en möjlighet.

4.3 Behov av vidare utredning

Smidigare rekryteringsprocess

Utreda hur rekryteringsprocessen kan göras smidigare till exempel via gemensamma rekryteringar, förmera digital referenstagning och on-boarding. Arbeta mer utbrett med mentorskap i verksamheterna.

Mer effektiv journalföring

Undersöka om det finns utbildningar för en effektivare journalföring. En känsla av att man ibland dokumenterar mer än vad som krävs.

Attraktiv arbetsgivare

Stor omsättning av personal påverkar verksamheten. Vad krävs för att medarbetare ska välja att stanna kvar? En organisationsanalys med fokus på sjukfrånvaro och personalomsättning är initierad av HR-avdelningen. Förvaltningen deltar i kartläggningsarbetet via intervjuer samt kommer omhänderta den del av resultatet som har bäring på förvaltningens medarbetargrupper.

Digitalisering

- Se över organisationen så att det finns rätt resurser för införande, support och förvaltning av olika digitala införanden.
- Tillgång till fler pedagogiska appar och digitala verktyg inom funktionsstöd samt ett system för bemanningsplanering.
- Bokningssystem för korttidsverksamheterna. Detta tar idag stora resurser från verksamheten.
- Möjlighet till in- och utcheckning för brukarna på daglig verksamhet som kopplas till utbetalning av habiliteringsersättning.
- Digital process för hantering av icke verkställda beslut och logg-granskning.
- Digitalt e-arkiv för socialförvaltningen.
- BI-verktyg kopplat till Treservas statistikdatabas för kvalitetssäkrat statistikuttag.

5 Kvarstående frågor/uppgifter från genomlysningen 2023

Vid den genomlysning som gjordes under våren 2023 beslutade nämnden att särskilt följa frågan om hur nämndens äskande av lägenheter enligt samverkansavtalet med Alebyggen fallit ut samt att ge förvaltningen i uppdrag att initiera arbetet med ett långsiktigt ställningstagande avseende lokaler, äga eller hyra.

Avseende lägenheterna som förvaltningen årligen äskar från Alebyggen har en återredovisning gjorts till nämnden i samband med att lokalbehovsanalysen lyftes för beslut under hösten. I samband med detta gjordes även ett äskande av lägenheter för nästkommande år.

Vidare har förvaltningen under året, i olika sammanhang, initierat frågan avseende huruvida kommunen ska äga eller hyra sina lokaler. Frågeställningen har bland annat lyfts till KS presidium i samband med budgetarbete 2024, med verksamhetsområde fastighet inom serviceförvaltningen samt i uppsiktsdialog mellan kommunledningsförvaltningen och socialförvaltningen. Som framgår under avsnitt 3.2 i denna rapport har frågan även berörts i kommunens samlade lokalbehovsanalys. Utifrån siffrorna som presenteras där finns en stor ekonomisk potential i att gå ifrån externt hyrda lokaler till ett eget ägande. Socialnämnden har fattat beslut om att be servicenämnden undersöka möjligheten till förvärv av någon av de fastigheter som hyrs in för socialnämndens räkning och dialog med fastighetsägare har initierats som en konsekvens.

Förvaltningen har, inom ramen för verkställigheten initierat flera åtgärder utifrån vad som framkom i genomlysningen. Resultaten av dessa återrapporteras i bokslutet. Kvarstående uppdrag från genomlysningen 2023 listas nedan. En beskrivning av respektive uppdrag finns i genomlysningsrapporten som nämnden beslutade om 2023-03-30.

Möjlighet till robotisering /automatisering

- Möjliggöra en digital kanal där invånare kan skicka in/komplettera underlag till utredning samt få besked och beslut från biståndsenheten.
- Robotisera delar av handlägningsprocessen för bostadsanpassningsbidrag.
- Robotisering av nyansökningar samt beslut vid återansökningar avseende försörjningsstöd

Möjlig förflyttning på kort sikt

- Tätare kommunikation mellan verkställighet och myndighet

Möjlig förflyttning på lång sikt

- Öka användningen av förenklad handläggning

Behov av vidare utredning

- Upphandlingar av varor och tjänster
- Förändra delegation för kostsamma och omfattande insatser
- Förändrad målgrupp Krokstorp
- Översyn av brukarnas arbetstider inom daglig verksamhet
- Utvärdera och utveckla in- och utskrivningsprocessen i samverkan
- Utredda möjligheten att införa en säker digital kanal/e-ansökan för informationsöverföring avseende myndighetsprocessen